

CONGRÉS DE L'ASSOCIACIÓ INTERNACIONAL DE SEMIÒTICA A VIENA

Jordi Pericot

En la primera setmana del mes de juliol de l'any 1979 ha tingut lloc a la Universitat de Viena el II Congrés de l'Associació Internacional de Semiòtica (AIS-AISS) que ha reunit científics de la comunicació de trenta-cinc països.

El Comitè Directiu Executiu de l'AIS, organitzador d'aquest congrés, estava format pels representants dels països participants en el primer congrés de semiòtica que l'any 1975 es desenvolupà a París, i entre els què hom podria destacar R. Jakobson (Estats Units d'Amèrica), H. Seiler (República Federal d'Alemanya), A. Rossi i U. Eco (Itàlia), E. Verón (República Argentina), Sb. Kawamoto (Japó), D. Pignatari (Brasil), T. Van Dijk (Holanda).

El congrés d'enguany, segons els organitzadors, obeeix a la necessitat de confrontar els resultats aconseguits en el camp de la semiòtica a les diferents universitats a partir del primer congrés.

El gran nombre de participants actius al congrés, cinc-centes quaranta ponències presentades, així com la gran diversitat de temes estudiats i, sobretot, la manca d'un servei de publicacions internes durant els dies del congrés, fan difícil l'elaboració d'una síntesi del que podrien ésser els temes més importants tractats en el congrés.

En primer lloc caldria destacar la important participació dels Estats Units que, amb cent divuit ponències donà indubtablement una certa personalitat al congrés. En quasi totes elles s'expressà una implícita voluntat de construcció

de la semiòtica sobre bases de la filosofia de Peirce, des d'enfocaments de tipus eminentment empírics com a alternativa a una assumpció epistemològica considerada de caràcter idealista i subjectiu.

Un altre grup de participació força influent al Congrés fou el format per la majoria dels representants italians (quaranta-quatre participants actius) i els francesos (cinquanta-cinc) en els quals es manifestà una clara tendència a considerar la semiòtica, no com un sistema de signes, sinó com un sistema de significacions. Les seves recerques no estan basades en una tipologia dels signes sinó en una semiòtica del text, concebuda com una globalitat primera, articulant-se i descomposant-se en unitats construïdes, no atòmiques sinó definides en tant que categories.

Cal destacar, en aquest segon Congrés, la important aportació que feren diferents grups de treball en l'àmbit de la comunicació no-verbal, i més especialment en la que contempla els factors visuals com una component primordial del fenomen comunicatiu. En quasi totes les comunicacions i sessions de treball referents a aquest àmbit es manifestà una consciència general d'esgotament de les propostes semiòtiques d'enfocament estrictament estructuralista i la recerca de nous camins d'investigació.

El grup francès de semiòtica visual (Floch, Thürlermann...) parteix d'unes posicions epistemològiques i metodològiques definides per J. Greimas i rebutja d'avançar pel camí d'una semiologia-tipologia de signes, així com a la definició de la imatge visual en relació al referent. Aquest refús a definir els llenguatges visuals pel seu caràcter analògic és considerat pel grup, essencial a la semiologia visual, ja que és a l'interior d'una cultura «en el marc d'un reglament d'actius en relació als diferents sistemes d'expressió i de significació, que —al seu entendre— es pot comprendre i analitzar l'ico-

nicité». Dintre d'una línia estructural, de relacions formals i duals, s'ha de destacar també la important aportació del grup de treball sobre retòrica de la imatge dirigit pel Grup U de la Universitat de Liège.

Aquest segon congrés, que podríem definir com el de reafirmació d'una semiòtica no-verbal, si bé permetria trobar d'altres definicions a partir de les seves pròpies confusions i dualitats, fou clausurat en un acte més formal que eficaç. En aquest acte de clausura, i com a possible proposta per al III Congrés de l'AISS a Montreal, s'exposà la necessitat, no compartida per la totalitat dels congressistes, d'unificació dels conceptes i instruments de treball, així com buscar una terminologia més coherent que permeti de superar l'actual estat de confusió i inflació que ofereix el panorama internacional de la semiòtica.

CURS DE PLANIFICACIÓ DE LA COMUNICACIÓ AL «CIESPAL» (QUITO)

Salvador Alsius

Durant els mesos d'octubre i novembre de l'any 1979 ha tingut lloc al Centro Internacional de Estudios de Comunicación para América Latina (CIESPAL) —amb seu a Quito— un curs sobre Planificació de la Comunicació auspiciat per la UNESCO i la fundació alemanya Friedrich Eberg. No és la primera vegada que aquesta temàtica es objecte de les activitats docents de CIESPAL, car la prestigiosa institució n'ha fet un eix dels seus objectius. Però l'interès de la realització d'aquest curs rau en aquesta ocasió en la metodologia de simulacions emprada.

Per planificació de la comunicació cal entendre, en el context llatino-americà, el conjunt d'activitats tendents a racionalitzar l'ús dels mitjans de comunicació i d'altres modalitats d'interacció social a fi i efecte de potenciar i recolzar diferents programes d'actuació política i econòmica. La UNESCO entén que la comunicació col·lectiva pot tenir, d'acord amb la manera com sigui utilitzada, un paper clau en la definició i l'elecció dels diferents models de desenvolupament econòmic i social.

El curs ha prescindit de la metodologia convencional basada en les explicacions magistrals i ha estat plantejat com un taller d'autoaprenentatge on els participants aportaven els coneixements teòrics i pràctics d'acord amb la seva procedència expressament heterogènia. A través d'uns jocs de simulacions, professors universitaris i experts en comunicació s'endinsaven en l'aprenentatge de la planificació sistemàtica i les seves diverses fases: diagnòstic de situacions, plantejament d'objectius, disseny d'estratègies, confecció de pressupostos, coordinació, avaluació de resultats, etc. Aquest mètode, dissenyat per experts del centre East-West d'Honolulu, havia estat experimentat per la UNESCO dos anys enrera a Malàsia, en un curs sobre la mateixa temàtica que va comptar amb la participació d'experts procedents de diferents països del continent asiàtic. Per a l'adaptació dels materials a la realitat d'Amèrica Llatina ha estat decisiva la contribució del director tècnic de CIESPAL, professor Marco Encalada, el qual ha actuat a més com a director del curs.

El programa d'aprenentatge, tot i que té diferents alternatives d'ús, ha tingut en aquesta ocasió una durada de sis setmanes. A la primera setmana els participants estudiaven i discutien, per tal d'homogeneïtzar coneixements, uns mòduls d'autoaprenentatge sobre Comunicació, Planificació de la Comunicació, Desenvolupament i Canvi Social, i Teoria de Sistemes.